

ПРОТИДІЯ ШТУРМОВИМ ГРУПАМ ПРОТИВНИКА, ЯКІ ДІЮТЬ НА МАЛОГАБАРИТНІЙ ШВИДКІСНІЙ ТЕХНІЦІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ

У статті проаналізовано ключові аспекти ефективного використання стрілецької зброї для швидкої нейтралізації мобільних груп противника, що застосовують малогабаритну швидкісну техніку, таку як мотоцикли, електромотоцикли, багі тощо у контексті російсько-української війни. Особливий акцент зроблено на зростаючій ролі підготовки стрільців та стрілецького озброєння для вогневого ураження цих високоманеврених груп. Головна мета дослідження полягає у формуванні та обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо протидії та вогневого знищення вказаних груп із залученням наявних зразків стрілецької зброї, які є на озброєнні у стрільців сил оборони.

Сучасні бойові дії характеризуються не лише високою динамікою, але й постійною еволюцією тактики та озброєння. Швидка зміна обстановки, зумовлена активним застосуванням новітніх технологій, вимагає від командування та стрільців миттєвої адаптації та здатності ефективно діяти в умовах невизначеності. Мобільні малогабаритні цілі, такі як мотоцикли, електромотоцикли, багі та інші подібні транспортні засоби, стали поширеним явищем на полі бою, являючи собою значну загрозу для підрозділів оборони. Їхня швидкість, маневреність та здатність проникати у важкодоступні місця рельєфу роблять їх ідеальними для проведення розвідувальних, диверсійних та штурмових операцій. Ефективне ураження таких цілей вимагає від стрільців не лише влучності, але й здатності швидко реагувати на їхню появу, приймати обґрунтовані рішення в умовах обмеженого часу та вести вогонь по швидкісних рухомих об'єктах з високою точністю. У зв'язку з цим, особливої актуальності набуває питання вдосконалення методів підготовки стрільців, розробки нових підходів до навчання та адаптації існуючих зразків стрілецької зброї до умов ведення бойових дій проти мобільних малогабаритних цілей.

Швидкоплинні умови ведення бойових дій у 2025 році, зумовлені активним розвитком і поширенням безпілотних літальних та наземних систем, а також дистанційного мінування, що призводить до необхідності перегляду традиційної тактики ведення бою та часткової відмови на окремих ділянках від використання значного зосередження важкої техніки та великих скупчень особового складу. Замість цього, спостерігається чітка тенденція до заміни великогабаритної військової техніки (типу танк, бойові машини піхоти тощо) на більш маневрену та швидкісну малогабаритну техніку, яка забезпечує підвищену мобільність, зменшену помітність та здатність до швидкого розгортання та передислокації. Ця тенденція особливо помітна у діях розвідувально-диверсійних груп, штурмових підрозділів та сил спеціальних операцій, які все частіше використовують мотоцикли, електромотоцикли, багі та інші подібні транспортні засоби для виконання точкових бойових завдань.

Ключові слова: малогабаритна швидкісна техніка, стрілецька зброя, штурмові дії, мішені, місця обмеженого руху стрільця.

Вступ та постановка проблеми. Російсько-українська війна стала повноштабним полігоном для випробування нових тактичних підходів та технологій, змушуючи протиборчі сторони постійно адаптуватися до мінливих умов бою. Однією з характерних рис цього конфлікту є активне використання противником цивільної техніки, зокрема мотоциклів, для виконання бойових завдань [1]. Ці маневрені та швидкісні транспортні засоби періодично дозволяють штурмовим групам противника оперативного переміщатися на мало контрольованих ділянках місцевості, здійснювати раптові напади та проникати в тил

оборони, створюючи значні загрози для підрозділів сил оборони [2]. Ефективна протидія таким мобільним групам вимагає від підрозділів оборони не лише високого рівня володіння стрілецькою зброєю, далекобійними вогневими засобами, але й здатності швидко реагувати на несподівані зміни в тактичній обстановці, приймати швидкі обґрунтовані рішення під вогнем противника та ефективно уражати швидкісні рухомі цілі на різних дистанціях. Однак, на сьогодні традиційні методи навчання стрільців зазвичай орієнтовані на ураження статичних цілей на відомих відстанях, часто виявляються недостатніми для успішного виконання бойових завдань в умовах динамічних зіткнень з мобільними групами на малогабаритній техніці. У зв'язку з цим, розробка та впровадження комплексної нестандартної системи підготовки стрільців адаптованої до специфіки протидії штурмовим групам противника на мотоциклах та інших подібних транспортних засобах є нагальною потребою. Така система повинна враховувати особливості тактики застосування цих бойових груп, включати в себе моделювання реалістичних бойових ситуацій, розвиток когнітивних та психологічних навичок стрільців, а також передбачати використання сучасних технологій навчання та засобів імітації бою. У цій публікації розглядається проблема недостатньої ефективності традиційних методів підготовки стрільців для протидії штурмовим групам противника, що діють на малогабаритній швидкісній техніці та обґрунтовується необхідність розробки та впровадження комплексної нестандартної системи підготовки, спрямованої на вирішення цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні методи досліджень: є аналіз та порівняльний аналіз узагальненого бойового досвіду, що стосується появи нової тактики, та змін, які відбуваються у процесі підготовки стрільців. Дослідження в цій галузі аналізують та підкреслюють надзвичайну важливість щодо підготовки та застосування стрілецької зброї для швидкої ліквідації мобільних груп противника, які дедалі частіше використовують малогабаритну швидкісну техніку. Нова тактика застосування противником бойових груп має значні недоліки щодо додаткового захисту мотоциклістів від стрілецького вогню та осколків артилерії. Хоча використання цих груп противником дозволяє оперативно створити швидкісний, мобільний штурмовий підрозділ у визначеному районі на відносно невеликій відстані від оборонних позицій для виконання подальших штурмових дій [3], але їхнє виживання на напрямку головного удару залишається під питанням. Тому командний склад сил оборони під час виконання бойових завдань проявляє більш виважений підхід до збереження життя військовослужбовців, що відображає цінність особового складу та обмеженість ресурсів. На противагу цьому, російське командування готове до значних втрат заради досягнення незначних тактичних переваг (наприклад, заняття позиції в лісосмузі), що може вказувати на їхні необмежені людські резерви та, можливо, іншу систему пріоритетів. Важливим аспектом зазначеного питання є можливість використання результатів наукових досліджень для розробки контрзаходів або адаптації цієї незвичної тактики для сил оборони, якщо вона буде визнана ефективною. Недостатнє практичне осмислення вказує на брак досвіду її застосування та оцінки реальної дієвості на полі бою.

Метою статті є: аналіз викликів, пов'язаних з ураженням мобільних малогабаритних цілей та формування комплексу практичних рекомендацій для вдосконалення підготовки стрільців, адаптації наявних зразків стрілецької зброї та розробки ефективних методик протидії цим загрозам в умовах сучасного швидкоплинного бою.

Виклад основного матеріалу. Чинні військові настанови, зокрема Бойові статuti, визначають основні способи та форми ведення бойових дій для військових підрозділів. Склад сил і засобів таких військових формувань, як бригади, батальйони, роти, взводи та тактичні групи, варіюється залежно від характеру та обсягу бойових завдань серед яких: оборона ключових районів, рубежів та позицій, відбиття атак основних сил противника; прорив ворожої оборони, штурм і захоплення важливих об'єктів; форсування водних перешкод, облаштування плацдармів, переслідування відступаючого противника; проведення рейдових, обхідних, ізоляційних, блокувальних та розвідувально-ударних дій, а

також охорона важливих об'єктів і шляхів сполучення [4].

Але, як показав наглядний бойовий досвід російсько-української війни, виникли протиріччя між теорією та практикою щодо бойового застосування бойових підрозділів на полі бою. Масове використання безпілотних технологій докорінно змінило способи застосування бойових підрозділів, нерідко спричиняючи застосування нелогічних, а часом і необдуманих методів ведення війни. Одним із наслідків цього стало активне формування противником мобільних груп, що використовують малогабаритну швидкісну техніку, а саме: мотоцикли, електромотоцикли, багі (гідроцикли – на окремих напрямках) в умовах сучасної війни XXI століття. У зв'язку з цим постає нагальне питання: як ефективно протидіяти цьому новому явищу на полі бою та вчасно знищити ворога? Подальший аналіз буде присвячено вивченню основним тактичним прийомам **оперативних штурмових** груп противника для розробки дієвих методів протидії та їх вогневого ураження із застосуванням стрілецької зброї на різних дистанціях. Водночас слід зазначити наявність закономірного питання: Чому саме стрілецька зброя є основним засобом розгляду? Чому не артилерійський вогонь, озброєння бойових машин та інші вогневі системи?

Розглянемо типову загально прийнятну організаційно-штатну структуру штурмового підрозділу збройних сил наприклад до взводу (численність до 30 чел.), оснащеного легкими транспортними засобами, такими як мотоцикли (мотоцикли з бічним причепом – наприклад, "УРАЛ", "ДНЕПР") [5]. Як правило, така структура є одним із варіантів гнучкого ведення маневреної війни, що активно використовується противником, особливо на відкритій місцевості, для оперативного захоплення невеликих лісосмуг (позицій, рубежів) шляхом швидкого просування через поля. Їхньою основною тактикою є стрімке просування для вступу в маневрений та динамічний бій на значній дистанції з подальшою зачисткою, закріпленням та утриманням кругової оборони на невизначений термін. Окрім швидкості та маневреності, ці групи мають ще одну важливу перевагу – здатність безперешкодно долати мінні поля, що розраховані на зупинку важкої броньованої техніки.

На рис. 1 схематично показано типову тактику дій швидкісних груп противника.

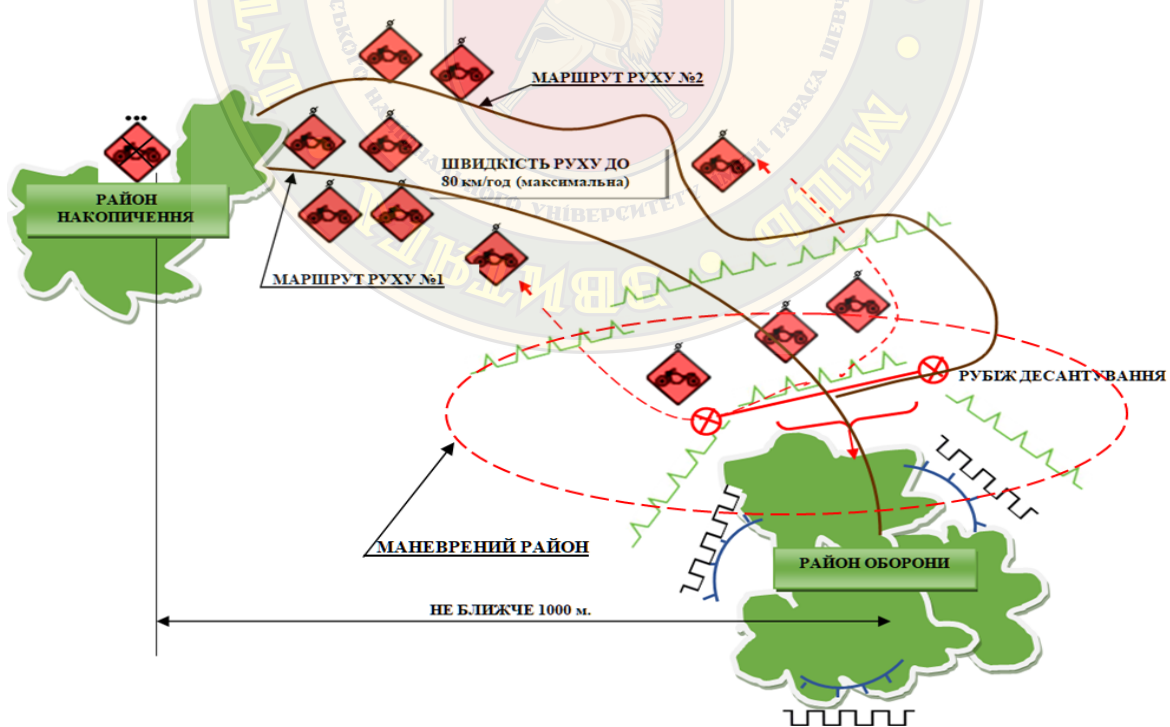

Рисунок 1 – Типова схема штурмових дій противника

На рис.1 ілюструється нетрадиційний підхід щодо ведення бойових дій на передбачуваному напрямку майбутнього головного удару, який умовно можна поділити на

такі етапи: накопичення боєприпасів та матеріально-технічних засобів; скритне зосередження особового складу та техніки; безпечне переміщення та висадка десанту; проведення комплексу штурмових заходів.

Аналізуючи етап – "Підготовка до штурмових дій", слід підкреслити, що його часова тривалість може становити до трьох діб. Одночасно з цим, противник проводить комплекс інженерно-фортифікаційних робіт на вихідних позиціях, що включають обладнання замаскованих одиночних окопів та "лисячих нір" [6]. Мотоцикли розміщуються в укриттях, що забезпечуються особливостями рельєфу місцевості, такими як пагорби, лісові насадження та яри, на відстані не менше ніж 1000 метрів від переднього краю сил оборони. Крім того, проводиться комплексна артилерійська підготовка до подальших наступальних дій із широким застосуванням FPV-дронів та залученням армійської та штурмової авіації по позиціях сил оборони на лінії зіткнення задля руйнування оборонних споруд та деморалізації особового складу. Як правило, після трьох діб безперервних виснажливих обстрілів позиції підрозділів сил оборони зазнають повного руйнування або стають непридатними для оборонних дій, що в подальшому призводить до їхнього відведення на інші ділянки або на додаткові позиції, а противник, користуючись цим, займає залишені позиції з мінімальним опором. Не типова тактика іноді успішно використовується противником у разі потреби проведення штурмових дій на віддалених позиціях, у разі невідповідного тактичного розташування або за відсутності прихованих шляхів підходу безпосередньо до позицій сил оборони. Перед початком руху штурмових груп на швидкісних малогабаритних засобах противником масово застосовується різноманітний комплекс наявних дронів, що наносять вогневе ураження по точках спостереження та чергових вогневих засобах (кулеметник). Ураження спостережних постів призводить не лише до фізичного знищення особового складу, але й до тимчасової втрати важливої інформації про дії противника, його пересування та розгортання в бойові порядки. Втрата кулеметних розрахунків призводить до зменшення щільності вогню на ділянках зосередженого вогню, ускладнює відбиття атак противника та підтримку власних штурмових дій. Результатом таких точкових ударів дронами створює тимчасовий ефект "**розгубленості**" або "**тимчасової сліпоті**" для особового складу сил оборони [7]. Раптові та точні удари по ключових елементах оборони викликають тимчасову дезорганізацію, паніку та знижують бойовий дух. Відсутність інформації про противника та втрата вогневої підтримки призводять до тимчасової нездатності адекватно оцінити ситуацію та приймати своєчасні рішення. У такому стані підрозділи стають більш вразливими до подальших атак, втрачають ініціативу та здатність ефективно вести оборонний бій.

Розглядаючи етап – "Безпечне переміщення та висадка десанту" встановлено, що після завершення артилерійських вогневих ударів противником, формуються до п'яти швидкісних мотоциклів, які утворюють так звані швидкісні штурмові групи на мотоциклах. Зазначені групи здійснюють одночасне висування паралельними маршрутами, що є показовим прикладом застосування маневреності та високої швидкості легкої техніки для введення противника в оману та проникнення в глибину його оборонних рубежів. Кожен мотоцикл рухається за індивідуальним, непередбачуваним маршрутом (лісосмуга, поле зі зміною напрямку, фланг оборонних позицій) із максимальною швидкістю, створюючи для підрозділів, що обороняються, складну ситуацію з кількома одночасно наближуваними цілями з різних напрямків [8, 9]. Пересування масових малорозмірних цілей на максимальній швидкості по зигзагоподібній траєкторії суттєво ускладнює наведення зброї та результативне вогневе ураження мотоциклів зі стрілецької зброї, особливо на середніх і великих відстанях. Нелінійний характер руху змушує стрільців безперервно коригувати приціл та переміщати вогонь, що призводить до зменшення влучності та перевитраті наявного боєкомплекту. Мінімальне використання стрілецької зброї противником під час руху вказує на те, що головним завданням на цьому етапі є не вступ у відкрите вогневе протистояння, а оперативне та непомітне просування вглиб оборони. Одинокі постріли можуть здійснюватися для

створення додаткового психологічного впливу, демонструючи наближення штурмової групи до вогневих позицій. Почергова висадка штурмовиків є ключовим елементом тактики мотоциклетних штурмових груп, спрямованим на максимальне приховування моменту безпосереднього штурму. Використання природних укриттів, таких як: лісосмуги, земляні вали або балки, дозволяє частково уникнути прямого вогневого контакту на етапі розгортання в бойові порядки. Подальші дії мотоцикліста можуть варіюватися залежно від конкретної тактичної ситуації та поставленого бойового завдання. Існує кілька основних подальших сценаріїв дій мотоцикліста: повернення мотоцикліста до визначеного району зосередження; залишення водія-мотоцикліста в якості штурмовика. Вибір конкретного сценарію залежить від багатьох факторів, включаючи чисельність штурмової групи, наявність інших транспортних засобів, характер місцевості, щільність оборони противника та поставлене бойове завдання. У будь-якому випадку, висадка в "маневреному районі" та подальше тактичне використання мотоциклів є важливими елементами раптовості та швидкості, які є ключовими перевагами мотоциклетних штурмових груп.

Досліджуючи етап – "Проведення комплексу штурмових заходів" встановлено, що на етапі закріплення та розвитку наступу противник оперативно займає та обладнує ключові вогневі позиції, одночасно здійснюючи корегування вогню за допомогою безпілотних літальних апаратів для порушення системи оборони підрозділів. Після цього противник розпочинає штурмові дії або утримує захоплені позиції (рубежі) до прибуття чергової хвилі атакуючих сил [10]. Важливо також відзначити функціональну спеціалізацію мотоциклістів у складі штурмових груп, а саме: мотоцикліст із засобами РЕБ (як правило діє в центрі бойового порядку); мотоцикліст-медик; мотоцикліст-інженер (можлива дія на багі); мотоцикліст-оператор димової установки; мотоцикліст-штурмовик.

Отже, виникає закономірне питання щодо забезпечення ефективної протидії масованим швидкісним набігам мотоциклетних підрозділів противника в умовах обмеженої видимості та дефіциту часу на реагування. Застосування артилерії для ураження таких цілей ускладнюється їхньою високою швидкістю та маневреністю, що потребує надзвичайно швидкого коригування вогню безпосередньо в ході бою. Таке швидке коригування часто є практично неможливим, особливо під час раптових атак на коротких дистанціях, коли час на розгортання вогневих засобів обмежений та противник знаходиться в районах оборони. Для підтвердження викладеного матеріалу, як наочний приклад, розглянемо часові показники одного із нормативів, а саме нормативу 7/М "Зміна дальності і напрямку стрільби" в яких відображено, що обслуга $\frac{2Б9 \text{ "Васильок"}}{82 \text{ мм М "Піднос"}$ повинна виконати зазначений норматив в рамках наступних часових показників – відмінно $\frac{20 \text{ с.}}{25 \text{ с.}}$; добре $\frac{25 \text{ с.}}{30 \text{ с.}}$; задовільно $\frac{30 \text{ с.}}{40 \text{ с.}}$ [11]. Безумовно, зазначені часові показники суттєво відрізняються під час навчальних занять та при виконанні бойових завдань, але важливо врахувати, що мотоцикліст може легко змінити напрямок або швидкість руху протягом мінімального часу, що створює високодинамічну ситуацію, в якій традиційні методи ураження можуть бути малоефективними.

Застосування Безпілотних Авіаційних Комплексів (далі – БпАК) також стикається зі значними обмеженнями, оскільки мотоциклетні підрозділи ефективно використовують потужні засоби РЕБ, які можуть суттєво знизити ефективність БпАК або призвести до втрати управління ними. Крім того, операторам дронів потрібен час на підготовку до вильоту, висування до району застосування, підліт до цілі, їхню перезарядку між вильотами, а також постійний контроль за рівнем заряду акумуляторних батарей, що зменшує оперативність реагування підрозділів оборони в критичних ситуаціях. З огляду на високу швидкість та маневреність мотоциклетних підрозділів противника, значно ускладнюється їхнє своєчасне виявлення, ураження та нейтралізація штатними далекобійними вогневими засобами підрозділів, що робить їх серйозною загрозою під час ведення бойових дій. Для обґрунтування представленої інформації, як наочний приклад, розглянемо часові показники нормативу для БпАК "FPV" 1/БпАК "Приведення БпАК в бойове положення", в яких

відображено, що оператор FPV повинен виконати зазначений норматив у рамках наступних часових показників, а саме: відмінно – 10 хв.; добре – 15 хв.; задовільно – 20 хв. [12]. Слід зазначити, що за такий значний проміжок часу мотоцикліст може швидко та безперешкодно досягти району оборони та непомітно проникнути безпосередньо в траншеї у складі штурмових груп, **забезпечуючи раптовість атаки та дезорганізацію підрозділів оборони.**

Тому в цій публікації особлива увага приділяється підготовці стрільців і забезпеченню їх сучасними зразками стрілецької зброї. Це обґрунтовується тим, що стрілецька зброя є індивідуальною зброєю, завжди доступною для стрільців, час на підготовку до стрільби мінімальний, боєкомплект зазвичай знаходиться при стрільці, і, що важливо, ефективна дальність вогневого ураження становить до 1000 м. Важливо також пам'ятати, що мотоциклісти в бою часто діють у так званих мотоциклетних роях для досягнення поставленої мети.

На рис. 2 схематично показано ефективність стрілецької зброї у протидії мотоциклетним підрозділам.

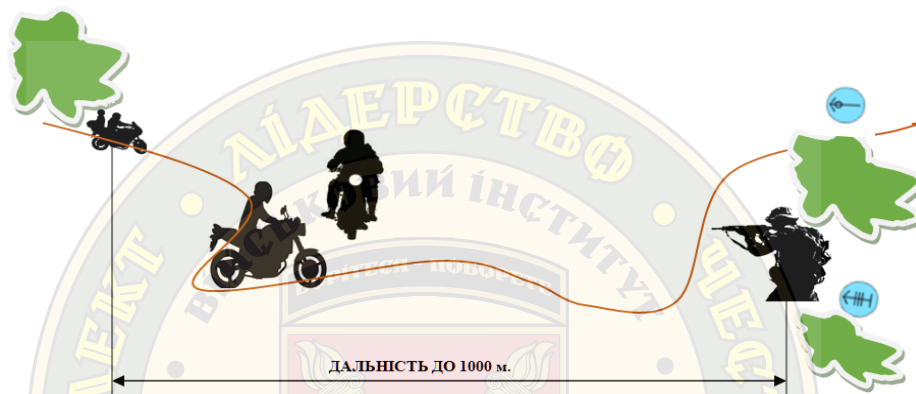

Рисунок 2 – Ефективність стрілецької зброї у протидії мотоциклетним підрозділам

Ефективна протидія швидкісній тактиці, яка діє на малогабаритну швидкісну техніку із застосуванням стрілецької зброї вимагає комплексного підходу, враховуючи недоліки даної тактики. До ключових слабкостей належить висока вразливість мотоциклів та багі до різноманітних вогневих засобів, таких як кулемети, гранатомети, а також обмежена ефективність при зустрічі з організованою та сильною обороною інженерного забезпечення на окремих ділянках проїзду техніки. Крім того, значна частина техніки в таких штурмових групах часто розглядається як витратний матеріал. Для ефективної протидії штурмовим групам рекомендується підготовка стрільців за програмами, що включають елементи практичної стрільби, адаптовані з цивільних методик, таких як IPSC (International Practical Shooting Confederation). Включення окремих елементів до загальних програм підготовки Збройних Сил України дозволить навчасним приймати обґрунтовані рішення в динамічних та непередбачуваних умовах сучасного бою. До таких стрілецьких основних елементів належать: ураження рухомих/нерухомих цілей із-за укриття праворуч та ліворуч, що передбачає зміну як стрілецької позиції, так і способу утримання зброї; ураження рухомих/нерухомих цілей через середній за висотою отвір, що унеможливорює стрільбу зі стандартної стійки, але не потребує переходу в положення стрільби з коліна; швидке переміщення на вогневих позиціях із елементами незначних перешкод (пусті ящики з під боєприпасів, каміння) на середні (до 5 метрів) та довгі (понад 5 метрів) дистанції, як з незарядженою, так і з зарядженою зброєю [13-14]; рух та ведення вогню зі стрілецької зброї (короткоствольної стрілецької зброї) із незручних стійок.

Крім того, важливо враховувати високу вогневу потужність автоматичних гранатометів таких, як МК-19 (Mark 19), АГС-17 (Пламя) або УАГ-40, які є штатним озброєнням рот і взводів. Ці зразки зброї ефективно використовуються для ураження противника на ймовірних напрямках висування, у місцях можливої висадки піхоти та на маршрутах руху,

значно підвищуючи вогневу міць підрозділів в середній дальності до 2000 м. [15]. У контексті протидії мотоциклетним групам, їхня здатність швидко створювати щільний вогонь на великій площі робить їх особливо цінними для ураження мобільних цілей та перекриття шляхів їхнього просування. Враховуючи тактику мотоциклетних штурмових груп, яка часто ґрунтується на раптових атаках та швидкому прориві оборони, великокаліберні кулемети, такі як М2 "BROWNING", **FN BRG-15**, **XM806**, ДШК або НСВ "УТЬОС", набувають особливого значення, як засіб протидії. Зброя здатна швидко створювати середню зону щільного вогню до 3000 м. [16] ускладнюючи просування мотоциклетних груп та змушуючи їх змінювати маршрути або тактику дій. Використання комбінації озброєння, а саме автоматичних гранатометів та великокаліберних кулеметів є важливим елементом успішного застосування цієї зброї. При цьому гранатомети забезпечують ураження противника на ймовірних напрямках їхнього руху, а кулемети - створення зони вогню для стримування просування противника в глибину району оборони. Однак, слід враховувати, що зазначені зразки зброї не завжди можуть бути в наявності на вогневих позиціях через можливі технічні несправності, потребу в технічному обслуговуванні або нестачу боєприпасів, що робить ще більш важливою якісну підготовку стрільців для ефективного застосування індивідуальної зброї. У разі виникнення проблем щодо відсутності або поломки вищезазначених зразків крупнокаліберних кулеметів, можуть бути використані зразки 7,62, такі як ПК, ПКМ, **М240**, **MG3** або **легкі/ручні кулемети (аналоги РПК)**, **FN Minimi Mk3**, **Mk 48**. Ця підготовка повинна включати не лише влучну стрільбу, але й швидке перезарядження, ведення вогню в русі з різних незручних положень, а також вміння швидко оцінювати ситуацію та приймати адекватні рішення щодо застосування зброї.

На сучасному полі бою немає неважливих засобів і методів, включаючи зброю, її належне обслуговування та бойове застосування. Проте, під час організації та ведення бою, важливо враховувати тактику нічних дій, зважаючи на ймовірне використання противником індивідуальних приладів нічного бачення, таких як AN/PVS-14, 1ПН63, 1ПН140 або систем нічного бачення, встановлених на транспортних засобах, що значно розширюють можливості ведення бойових дій в умовах обмеженої видимості, забезпечуючи противнику ефективне спостереження, пересування та ведення вогню вночі. Під час протидії мотоциклетним штурмовим групам інженерне забезпечення також відіграє важливу роль у зв'язку з їхньою високою мобільністю, швидкістю та здатністю до несподіваних нападів. Ефективне використання зонованого мінування та різноманітних інженерних засобів сприяє зниженню їхньої боєздатності, обмеженню свободи маневру та створенню перешкод для реалізації поставлених цілей.

Отже, якісна підготовка стрільців для ефективного ураження малогабаритних, високошвидкісних та маневрених цілей, яскравим прикладом яких є "мотоцикліст" у складі штурмової групи, є нагальною потребою сучасної війни. Вона має бути глибоко спеціалізованою та враховувати весь спектр особливостей загроз, що значно відрізняються від статичних або повільно рухомих об'єктів. Це вимагає кардинального перегляду стандартних методик підготовки, виходу за їхні усталені рамки та обов'язкової інтеграції новітніх підходів, технік і засобів навчання. Практика застосування, як індивідуальної (автомати, штурмові гвинтівки) так і групової зброї (кулемети, гранатомети) в бою наочно демонструє комплексні вимоги до озброєння в умовах динамічного бою, що включають в себе не лише абсолютну надійність в екстремальних умовах експлуатації та високу точність під час ведення вогню по статичних цілях, але й критично важливу здатність ефективно уражати швидкі та маневрені об'єкти. Для успішного виконання бойових завдань на полі бою підготовка стрільця може передбачати використання автоматичної зброї з підвищеною скорострільністю, що дозволяє збільшити ймовірність влучання в швидко рухомих цілей чергою. Оптичні приціли з широким полем зору та можливістю швидкого наведення на рухомі об'єкти такі, як коліматорні або голографічні приціли, стають незамінними

інструментами для швидкого реагування на раптову появу цілі. Крім того, глибоке розуміння балістичних характеристик боєприпасів під час стрільби по об'єктах, що швидко переміщуються, включаючи врахування випередження та впливу вітру, є одним із ключових елементів ефективного вогневого контролю.

Особливу увагу слід приділити м'язовій пам'яті у стрільців щодо навичок інстинктивної стрільби та швидкого прийняття рішень в умовах обмеженого часу. Тренування повинні моделювати ситуації раптової появи малогабаритних цілей на різних дистанціях та під різними кутами, вимагаючи від стрільців миттєвої реакції та точного вогню. Використання спеціалізованих мішеней, що імітують рух мотоциклістів, а також застосування засобів імітації бойових дій для створення динамічної навчальної обстановки є необхідними складовими такої підготовки. Відсутність спеціалізованих мішеней унеможливорює формування у стрільців необхідних навичок для ефективного ураження подібних загроз. Ці мішені повинні імітувати швидкість, маневреність та розміри мотоцикла з особовим складом, а також передбачати можливість ведення вогню по них на різних дистанціях та під різними кутами.

На рис. 3 показано варіанти спеціалізованих мішеней.

Вище запропоновані мішені А та В (варіант), спеціально розроблені для якісного навчання стрільби по рухомій малогабаритній цілі, що імітує мотоцикл, є важливим інструментом нестандартної підготовки стрільців. Різні зони ураження представлені балами в мішені А та літерними позначеннями в обох варіантах, відображають різний ступінь ефективності влучання. Центральні області (10 в мішені А та "А" в обох варіантах) є пріоритетними для виведення з ладу як самого мотоцикла (наприклад, двигуна чи паливної системи) так і водія, що призводить до втрати контролю та боєздатності. Важливо, що мішень А зображує мотоцикліста в профіль, що дозволяє тренувати стрільбу по цілі, яка рухається вздовж лінії фронту або намагається обійти позиції із фронту. Мішень В у профільній проекції фокусується на інших зонах ураження. Обидві мішені дають змогу оцінити точність стрільби окремо по мотоциклу та водію, що є цінним для розуміння наслідків влучань у різні частини цілі. Використання цих спеціалізованих мішеней у поєднанні із прицільною стрільбою та швидкісними змінами різноманітних вогневих позицій є ключовим для адаптації підготовки стрільців до сучасних загроз, особливо до ефективного ураження швидких та маневрених малогабаритних цілей. Систематичні вогневі тренування з використанням спеціалізованих мішеней у поєднанні з моделюванням різноманітних бойових сценаріїв, цілеспрямована адаптація навчальних програм для розвитку специфічних навичок стрільби по рухомих цілях, а також інтеграція елементів реалістичної бойової

обстановки [17] та застосування засобів імітації (страйкбол, пейнтбол, LaserTag тощо) значно підвищують боєздатність оборонних підрозділів в умовах обмежених ресурсів та зменшують ризики втрат при зустрічі з подібними загрозами в бою. Нехтування цими новими аспектами може суттєво знизити боєздатність підрозділів та призвести до невиправданих втрат при зіткненні з подібними загрозами на полі бою.

Висновки. Якісна підготовка стрільця є комплексним процесом щодо протидії штурмовим групам противника, які діють на малогабаритній швидкісній техніці із застосуванням стрілецької зброї, що охоплює не лише майстерне володіння зброєю в бою, а й розвиток когнітивних та психологічних якостей, формуючи фізично витривалу, скоординовану та вольову особистість з досконалою технікою виконання бойових завдань. Незважаючи на загальноприйнятту практику тренувань, спрямованих на розвиток навичок пересування, швидкого зайняття вогневої позиції, оперативного ведення вогню, подолання перешкод та виконання спеціальних прийомів, на сьогодні відсутні спеціалізовані вогневі вправи з мішенями "МОТОЦИКЛІСТ", що підкреслює необхідність адаптації підготовки стрільців до сучасних загроз. У зв'язку з цим авторами пропонуються прості, але ефективні зразки мішеней для ведення вогню на різних дистанціях, що є важливим кроком до підвищення боєздатності підрозділів оборони в умовах обмежених ресурсів. Відсутність спеціалізованої підготовки проти таких мобільних загроз може суттєво знизити ефективність вогню та призвести до зайвих втрат. Тому проведення тренувань на штатних або тимчасових вогневих полігонах з використанням рухомих та статичних мішеней на різних дистанціях та з імітацією бойової обстановки є вкрай важливим етапом підготовки стрільців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Будерацький Є. Брехня путіна про Курщину, Штурми на мотоциклах та «братська могила» для корейців | Кляті питання [Електронний ресурс] / Українська правда. 2025. Режим доступу: <https://youtu.be/Fgwy7y7jkKE?si=UNj5RBRhc8jbsng>
2. Крайник Л. В., Грубель М. Г., Кохан В. Ф. Легкі тактичні автомобілі / військові джипи: сучасна ситуація та еволюція розвитку. *Системи озброєння і військова техніка / Збірник наукових праць ХНУПС*. 2023. № 1(75). С. 27–36.
3. Бойовий статут десантно-штурмових військ ЗСУ ч. IV (взвод, відділення) : КДШВ ЗСУ-ДшБП 3-03.58(59). Вид. ВА Одеса, 2024. С. 166–171.
4. Сатаров В. С., Балуков Н. К. Розвиток форм і способів бойових дій Сухопутних військ США. *Зарубіжний військовий огляд*. 2012. № 1. С. 40–44.
5. Виступ російського солдата / гуманітарна допомога важких мотоциклів на СВО [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://youtube.com/shorts/hDuSf2YJikU?si=1P6gGPTksmj1fyXM>
6. Демідчик Ф., Харун О., Михайлишин О. Інженерна підтримка бойових дій військ: трансформація завдань. *Збірник наукових праць серія: військові та технічні науки НАДПС України*. 2024. № 1(94). С. 27–37.
7. Черногор Я., Радь П., Черниш А. Аналітичне дослідження, російські безпілотні системи: актуальний стан, перспективи виробництва і подальшого застосування / Міжнародний фонд відродження "Українська призма". 2024. С. 6–17.
8. Штурмові дії Збройних сил РФ [Електронний ресурс] / Матеріали досвіду російсько-української війни. 2023. С. 2–7. Режим доступу: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/Штурмові-дії_ЗС_РФ.pdf
9. Сливенко П. До питання досвіду бойового застосування сил оборони при відсічі збройної агресії РФ / СБУ НАСБУ навчально-науковий тренінговий центр оперативно-бойової підготовки. *Оперативно-бойова діяльність сил сектору безпеки і оборони в умовах воєнного стану*. 2024. № 1. С. 153–157.
10. Watling Jack, Reynolds Nick. *Meatgrinder: Russian Tactics in the Second Year of Its Invasion of Ukraine* [Електронний ресурс] / Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2023. С. 3–34. Режим доступу до журн.: <https://static.rusi.org/403-SR-Russian-Tactics-web-final.pdf>
11. Збірник нормативів з бойової підготовки для спеціалістів і підрозділів артилерії ТП 7-

00(07)01.01 : Затверджено наказом ГШ ЗСУ 03.01.2020 № 5. 46 с.

12. Збірник нормативів для військових частин та підрозділів БПаК ТП 7-00(46)307.55 : Затверджено НГШ ЗСУ 15.02.2024. 38 с.

13. Міжнародна конфедерація практичної стрільби (IPSC) : вправи стрільб IPSC (International Practical Shooting Confederation) [Електронний ресурс] / Курс стрільби IPSC. 2025. Режим доступу: <https://www.ipsc.org/ipsc-shooting-course/>

14. Програма “Базової загальновійськової підготовки” (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 4) (термін навчання 1,5 місяці) ТП 7-00(206)246.63 : програма підготовки. 2024. С. 98–114.

15. Керівництво зі стрілецької справи 30-мм автоматичний гранатомет на станку (АГС-17) “Полум’я” (ВКДП 7-00(01).01) : керівництво зі стрілецької справи. 2020. 100 с.

Керівництво зі стрілецької справи 12,7-мм великокаліберного кулемету ДШКМ-ТК (ВКДП 7-00(03).01) : керівництво зі стрілецької справи. 2019. 108 с.

16. Базові положення та елементи основних видів підготовки за Бойовою армійською системою (БАРС). Частина 1 : [навч.-метод. посібник] / за ред. І. С. Овчарука. – Одеса : Військова академія, 2016. – 122 с.

REFERENCES:

1. Buderatskyi, Ye. (2025), “Brekhnia putina pro Kurschynu, Shturmy na mototsyklakh ta «bratska mohyla» dlia koreitsiv | Kliati pytannia” [Putin's Lie about the Kursk Region, Motorcycle Assaults and a "Mass Grave" for Koreans|Cursed Questions], *Ukrainska pravda*. Available from: <https://youtu.be/Fgwy7y7jkKE?si=UNj5RBRhc8jbsng>

2. Krainyk, L.V., Grubel, M.H. and Kokhan, V.F. (2023), “Lehki taktychni avtomobili / viiskovi dzhyupy: suchasna sytuatsiia ta evoliutsiia rozvytku” [Light tactical vehicles / military jeeps: current situation and evolution of development], *Systemy ozbroiennia i viiskova tekhnika / Zbirnyk naukovykh prats KhNUPS*, No. 1(75), pp. 27–36.

3. Boiovyi statut desantno-shturmovykh viisk ZSU ch. IV (vzvod, viddilennia) [Combat statute of the assault troops of the Armed Forces of Ukraine part IV (platoon, detachment)], *KDShV ZSU-DshBP 3-03.58(59)*, Vyd. VA Odesa, pp. 166–171.

4. Satarov, V.S. and Balukov, N.K. (2012), “Rozvytok form i sposobiv boiovykh dii Sukhoputnykh viisk SShA” [Development of forms and methods of combat operations of the US Ground Forces], *Zarubizhnyi viiskovyi ohliad*, No. 1, pp. 40–44.

5. Vystup rosiiskoho soldata / humanitarna dopomoha vazhkykh mototsykliv na SVO [Russian soldier's speech / humanitarian aid of heavy motorcycles to the special military operation] (2025). Available from: <https://youtube.com/shorts/hDuSf2YJikU?si=1P6gGPTksmj1fyXM>

6. Demidchuk, F., Kharun, O. and Mykhailyshyn, O. (2024), “Inzhenerna pidtrymka boiovykh dii viisk: transformatsiia zavdan” [Engineering support of troops' combat operations: transformation of tasks], *Zbirnyk naukovykh prats seriia: viiskovi ta tekhnichni nauky NADPS Ukrainy*, No. 1(94), pp. 27–37.

7. Chornohor, Ya., Rad, P. and Chernysh, A. (2024), *Analitichne doslidzhennia, rosiiski bezpilotni systemy: aktualnyi stan, perspektyvy vyrobnytstva i podalshoho zastosuvannia* [Analytical research, russian unmanned systems: current state, production prospects and further use], *Mizhnarodnyi fond vidrozhennia "Ukrainska pryzma"*, pp. 6–17.

8. Shurmovi dii Zbroinykh syl RF [Assault actions of the Armed Forces of the Russian Federation] (2023), *Materialy dosvidu rosiisko-ukrainskoi viiny* [Materials of the experience of the Russian-Ukrainian war], pp. 2–7. Available from: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/Shurmovi-dii_ZS_RF.pdf

9. Slyvenko, P. (2024), “Do pytannia dosvidu boiovoho zastosuvannia syl oborony pry vidsichi zbroinoi ahresii RF” [On the issue of combat experience of the defense forces in repelling the armed aggression of the Russian Federation], *Operatyvno-boiova diialnist syl sektoru bezpeky i oborony v umovakh voiennoho stanu*, No. 1, pp. 153–157.

10. Watling, J. and Reynolds, N. (2023), *Meatgrinder: Russian Tactics in the Second Year of Its Invasion of Ukraine*, Royal United Services Institute for Defence and Security Studies, pp. 3–34. Available from: <https://static.rusi.org/403-SR-Russian-Tactics-web-final.pdf>

11. Zbirnyk normatyviv z boiovoi pidhotovky dlia spetsialistiv i pidrozdiliv artylerii TP 7-00(07)01.01 [Collection of standards for combat training for specialists and artillery units TP 7-00(07)01.01] (2020), *Zatverdzheno nakazom HSh ZSU 03.01.2020 № 5* [Approved by order of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine 03.01.2020 № 5], 46 p.

12. Zbirnyk normatyviv dlia viiskovykh chastyn ta pidrozdiliv BPaK ТП 7-00(46)307.55 [Collection

of standards for military units and UAV units TP 7-00(46)307.55] (2024), Zatverdzheno NSh ZSU 15.02.2024 [Approved by the Chief of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine 15.02.2024], 38 p.

13. Mizhnarodna konfederatsiia praktychnoi strilby (IPSC): vpravy strilb IPSC (International Practical Shooting Confederation) [International Confederation of Practical Shooting (IPSC): IPSC shooting exercises (International Practical Shooting Confederation)] (2025), Kurs strilby IPSC [IPSC shooting course]. Available from: <https://www.ipsc.org/ipsc-shooting-course/>

14. Prohrama "Bazovoi zahalnoviiskovoi pidhotovky" (dlia pidhotovky mobilizatsiinykh resursiv, versii 4) (termin navchannia 1,5 misiatsi) TP 7-00(206)246.63 [Program of "Basic military training" (for the preparation of mobilization resources, version 4) (training period 1.5 months) TP 7-00(206)246.63] (2024), prohrama pidhotovky [training program], pp. 98–114.

15. Kerivnytstvo zi striletskoi spravy 30-mm avtomatychnyi hranatomet na stanku (AGS-17) "Polumia" (VKDP 7-00(01).01) [Manual on rifle affairs 30-mm automatic grenade launcher on a machine (AGS-17) "Flame" (VKDP 7-00(01).01)] (2020), kerivnytstvo zi striletskoi spravy [manual on rifle affairs], 100 p.

16. Kerivnytstvo zi striletskoi spravy 12,7-mm velykokalibernyi kulemetu DShKM-TK (VKDP 7-00(03).01) [Manual on rifle affairs 12.7-mm large-caliber machine gun DShKM-TK (VKDP 7-00(03).01)] (2019), kerivnytstvo zi striletskoi spravy [manual on rifle affairs], 108 p.

17. Ovcharuk, I.S. (ed.) (2016), Bazovi polozhennia ta elementy osnovnykh vydiv pidhotovky za Boiovoiu armiiskoiu systemoiu (BArS). Chastyna 1 [Basic provisions and elements of the main types of training according to the Combat Army System (BArS). Part 1], [navch.-metod. posibnyk] [teaching aid], Odesa: Viiskova akademiia, 122 p.

Ph.D. Zaitsev I.P., Ph.D. Koltsov R.U., Kucher A.O.

COUNTERACTION AGAINST ENEMY ASSAULT GROUPS OPERATING ON SMALL-SIZED HIGH-SPEED VEHICLES USING SMALL ARMS

The article analyzes key aspects of the effective use of small arms for the rapid neutralization of mobile enemy groups employing small-sized high-speed vehicles such as motorcycles, electric motorcycles, buggies, etc., in the context of the russian-ukrainian war. Particular emphasis is placed on the increasing role of shooter training and small arms for the fire engagement of these highly maneuverable groups. The main goal of the research is to formulate and substantiate practical recommendations for countering and fire destruction of these groups using available small arms models that are in service with the shooters of the defense forces.

Modern combat operations are characterized not only by high dynamics but also by the constant evolution of tactics and weaponry. The rapid change in the situation, driven by the active use of advanced technologies, requires commanders and shooters to adapt instantly and be able to operate effectively in conditions of uncertainty. Mobile small-sized targets, such as motorcycles, electric motorcycles, buggies, and other similar vehicles, have become a common occurrence on the battlefield, posing a significant threat to defense units. Their speed, maneuverability, and ability to penetrate difficult terrain make them ideal for conducting reconnaissance, sabotage, and assault operations. Effective engagement of such targets requires shooters not only to be accurate but also to be able to react quickly to their appearance, make informed decisions in limited time, and fire at high-speed moving objects with high precision. In this regard, the issue of improving shooter training methods, developing new approaches to instruction, and adapting existing small arms models to the conditions of combat operations against mobile small-sized targets becomes particularly relevant.

The rapid conditions of warfare in 2025, driven by the active development and proliferation of unmanned aerial and ground systems, as well as remote mining, necessitate a review of traditional combat tactics and a partial abandonment in certain areas of the use of significant concentrations of heavy equipment and large gatherings of personnel. Instead, there is a clear trend towards replacing large-sized military equipment (such as tanks, infantry fighting vehicles, etc.) with more maneuverable and high-speed small-sized vehicles, which provide increased mobility, reduced visibility, and the ability for rapid deployment and redeployment. This trend is particularly noticeable in the actions of reconnaissance and sabotage groups, assault units, and special operations forces, which are increasingly using motorcycles, electric motorcycles, buggies, and other similar vehicles to carry out precise combat missions.

Keywords: small-sized high-speed vehicles, small arms, assault actions, targets, confined spaces for shooter movement.